

Key words: *criteria and indicators of upbringing of the adaptive leadership style, students of art and culture schools, methods of diagnosing adaptability of the leadership style of students of art and culture schools, a table of correspondence of criteria and indicators and proven methods for determining individual components of the adaptive leadership style.*

УДК 371.69:631.117.4:374.32.007.2

**СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ ІНТЕГРОВАНОГО ТА ПОЕТАПНО-ДІЯЛЬНІСНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ
АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ**

І. М. БУЦИК, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри педагогіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: i_butsyk@ukr.net

Анотація. У статті висвітлені основні вимоги до побудови методичної системи формування дослідницької компетентності інженера аграрного профілю, змодельовано концептуальні структурні моделі інтегрованого та поетапно-діяльнісного освітніх середовищ у формуванні дослідницької компетентності інженерів-аграрників, схарактеризовано фактори виробництва, наукових інновацій та навчального закладу, описано аналітико-інноваційну, професійно-розвивальну та наукову інженерну дослідницьку діяльність.

Ключові слова: дослідницька компетентність, система, методична система, інженер аграрного профілю, інтеграція, діяльність.

Актуальність (Introduction). Характерною ознакою існування сучасного суспільства є стабільний розвиток науки, техніки, економіки, технологій, культури, суспільних відносин. Як наслідок сучасним важливим завданням педагогічної громадськості є пошук оптимальних шляхів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, в основі яких спрямованість навчально-виховного процесу на формування особистості, здатної ефективно виконувати професійну діяльність у постійно змінних умовах. Відповідно загальноекономічні державні зміни стають в основі розширення освітніх систем, педагогічних технологій та методик навчання, ефективність яких, насамперед, залежить від правильної взаємодії всіх педагогічних складових.

На сьогодні в освіті реалізуються різні технології і методики навчання. Найчастіше їх ефективність залежить від функціональних можливостей самої методичної системи. Оскільки на освітні процеси завжди впливав і впливає розвиток науки та виробництва, нині актуальними є завдання побудови ефективних методичних систем, які оптимально об'єднують усі задіяні у ній складові. Подібна проблема торкається і підготовки фахівців для сільського господарства, серед яких й інженери аграрного профілю.

На сьогодні галузевими стандартами освіти визначено, що в основі професійної діяльності фахівця-інженера лежить виконання ним певних видів робіт спрямованих на проведення досліджень, здійснення розрахунків, підготовку моделей, створення нового об'єкту або виробу, його реконструкції, модернізації, що відповідає заданим вимогам. Безпосередніми професійними завданнями інженера аграрного профілю є проведення ним певних досліджень з метою проектування систем та технологічних процесів, комплектування виробничо-технічної бази, вивчення та налагодження аг-

рарного виробництва тощо. Означене ставить на перший план необхідність підготовки компетентного інженера, здатного виконувати дослідницьку діяльність. А, отже, це спрямовує наше дослідження у бік вивчення питань інтеграції в організації освітніх процесів у дослідницькій підготовці інженерів-аграрників.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Сучасна педагогічна наука наповнена дослідженнями з проблеми підготовки інженерних кадрів в Україні та за її межами. У низці наукових праць піднімаються теоретичні аспекти професійної підготовки інженерних кадрів (О. Антонов, І. Берзкіна, Т. Білоусова, І. Битинас, В. Головка, О. Джеджула, С. Зелінський, Г. Красильникова, Я. Крупський, М. Лазарєв, І. Мархель, О. Романовський, О. Сільчук, І. Федосова, Д. Чернишова, М. Шубас), у яких наковці майже не торкаються проблеми формування дослідницької компетентності. У роботах з проблем підготовки технічних й інженерних кадрів для агропромислового виробництва І. Блозви, М. Бондар, О. Вощевської, О. Дьоміна, Н. Івановського, І. Колоска, О. Кошука, П. Лузана, В. Лукача, В. Манька, Ю. Нагірного, Л. Павлюк, В. Рябця, І. Угринюка також не знаходить вирішення вказана проблема.

Розв'язання проблеми формування дослідницької компетентності у майбутніх фахівців здійснювали такі науковці: Н. Аксьонова, Б. Ананьєв, А. Багачук, Ю. Бойчук, Л. Борисенко, Т. Бражий, М. Головань, Л. Голуб, С. Грозан, І. Зимня, Ю. Караван, О. Козирєва, Н. Кузьміна, В. Новакова, О. Норкіна, А. Маркова, В. Міхно, Н. Солодюк, Н. Овчарук, Н. Осипова, О. Поментун, Є. Попова, Н. Рибаків, В. Симоненко, О. Ушаков, В. Шадріков, М. Шашкіна, В. Яценко та ін. Проблема розробки та застосування дослідницьких завдань у навчальній роботі підняті у працях В. Базуріна, С. Бураги, В. Гаврилюк, Л. Гусейнової, Т. Ісламишина, А. Леонтовича, І. Лернера, А. Обухова, Ж. Рассказової, А. Рибалка, А. Савенкова, В. Старости, А. Теплицької. Проте, у вказаних працях не вирішується проблема формування дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю.

Певні вирішення проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх інженерів знайдено у роботах С. Белкіної, О. Горшкової, Е. Єлькіної, Ю. Єрфорт, В. Іскрицький, В. Котенко, Н. Наумкіна, С. Подлесного, І. Янюка, але у цих роботах не піднімаються питання підготовки інженерів для агропромислової галузі. Вивчення інтеграції в освітніх процесах піднімається у роботах О. Горшкової у межах покращення підготовки фахівців нафтогазової переробної промисловості до дослідницької діяльності в контексті компетентнісно-орієнтованої інженерної освіти. Науковець здійснила спробу розробити і реалізувати функціональну модель підготовки до дослідницької діяльності на основі організації розвиваючого освітнього середовища [7].

У своєму дослідженні Д. Салямова сформулировала шляхи розвитку партнерських відносин між державою, науковими структурами та закладами освіти, що забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів, зокрема і до дослідницької професійної діяльності [9]. У дисертаційній роботі Н. Головин обґрунтовує та перевіряє умови формування дослідницьких умінь студентів агротехнічних інститутів з дисциплін природничо-математичного циклу у процесі розв'язування задач професійного змісту [6]. У роботах С. Белкіної визначено ключові вимоги до методичного супроводу процесу формування дослідницької компетентності студентів інженерних напрямів підготовки під час викладання природничо-наукових навчальних дисциплін, обґрунтовано підходи до визначення змісту та застосування методів і засобів навчання [1].

Проведений аналіз перерахованих вище робіт вказав на недостатню розробленість проблеми реалізації інтегративних процесів у формуванні дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю.

Мета (Purpose). Метою нашого дослідження є розробка моделі інтегрованого та

поетапно-діяльнісного освітнього середовища у дослідницькій підготовці інженерів аграрного профілю для подальшої побудови методичної системи навчання та її впровадження у закладах вищої освіти.

Методи (Methods). Теоретичні: вивчення та аналіз педагогічної літератури, нормативних документів та наукових статей з питань формування дослідницької компетентності у інженерів аграрного профілю, узагальнення та систематизація світового досвіду в організації підготовки фахівців.

Результати (Results). Нині вітчизняна та світова практика підготовки фахівців спрямована на реалізацію компетентнісного підходу, в основі якого лежить формування у особистості певних компетентностей. Повідні сучасні міжнародні стандарти інженерної освіти змушують сьогодні переглянути підходи до організації підготовки, що вимагає формування у закладі вищої освіти компетентного фахівця. Результати підготовки мають відповідати вимогам, що передбачені освітньою програмою, міжнародним стандартам, вимогам роботодавців. Компетентнісний підхід в освіті спрямований на всебічний розвиток випускника, не лише як професіонала своєї справи, а і як особистості, що здатна розв'язувати конкретні проблеми у різних сферах життя[4]. Проведений аналіз існуючих стандартів підготовки інженерів аграрного профілю дозволив встановити, що «дослідницька компетентність» є складовою загальної професійної компетентності і входить до спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, оскільки у своєму змісті вона ґрунтується на певних компетентностях і складається із відповідних професійних здатностей, що вимагають від фахівця здійснювати дослідницьку діяльність.

Вивчений провідний досвід інженерної підготовки дозволили націлюватися у організації навчання інженерів-аграрників на реалізацію компетентнісного, інтегрованого, науково-орієнтованого та інноваційного підходів, які ґрунтуються на потребі формування майбутнього фахівця, здатного виконувати виробничо-професійні дослідницькі завдання [3], що нині ставить перед нами одне із основних завдань у формування дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю.

Методична система формування дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю – це упорядкована сукупність взаємопов'язаних між собою підсистем мети, методів, форм, засобів навчання та діагностики навчальних досягнень, які є залежними від розвитку науки та виробництва, і функціонують на основі цілеспрямованої реалізації певних методик та технологій навчання, спрямованих на підготовку майбутнього інженера до здійснення професійної дослідницької діяльності. На основі проведених досліджень нами були обґрунтовані основні вимоги до побудови методичної системи формування дослідницької компетентності інженера аграрного профілю як до складової загальної професійної підготовки фахівця та професіонала [2]:

- врахування сучасного рівня розвитку науки, техніки, виробництва та інженерної освіти;
- стійкість та урівноваженість системи, її підсистем, компонентів та елементів, їх адаптованість до нових вимог зв'язку із постійним розвитком економіки, науки, техніки та технологій;
- опора на загальну професійну підготовку фахівця та основні підходи до організації підготовки фахівця;
- реалізація сучасних методик навчання у професійній підготовці.

Попередньо вивчений провідний досвід організації інженерної підготовки дозволив виділити низку характерних особливостей щодо формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців [2]:

1. Одним із головних результатів професійної підготовки інженерів є формування його дослідницької компетентності.

2. Сучасна інженерна освіта, спирається на світові вимоги та освітні і виробничі стандарти, які, у свою чергу, ґрунтуються на потребах суспільства та виробництва, розвитку економіки, науки, техніки і технологій.

3. Підготовка інженерів націлена на компетентнісний, інтегрований, науково-орієнтований, практико-орієнтований та інноваційний підходи.

4. Управлінсько-важливими вимогами до закордонної інженерної підготовки є організація навчального процесу у тісній результативній співпраці закладу освіти з виробничими, науковими та освітніми установами.

5. Підготовка інженерів ґрунтується на реалізації у навчальному процесі реальних навчально-виробничих завдань.

6. Методики навчання та методичні системи ґрунтуються на поетапній організації навчально-дослідної роботи студентів на основі виконання ними навчально-наукових, дослідних та виробничих завдань у реальних виробничих проектах з дидактично правильним поєднанням групової та індивідуальної навчальної роботи.

7. Підготовка інженерів передбачає організацію навчально-дослідної роботи студентів на сучасній матеріально-технічній базі та сучасному виробництві, виконанню ними дослідницьких завдань під час практичного навчання, залучення майбутніх фахівців до участі проектно-дослідницьких роботах виробничих підприємств.

8. Одним із пріоритетних напрямів у підготовці інженерів є залучення студентів до участі у широких наукових дослідженнях у межах закладу освіти і науково-виробничих установ.

Орієнтуючись на те, що формування особистості відбувається у результаті її розвитку, зумовленого впливом різноманітних факторів (зовнішніх, внутрішніх, керованих, некерованих), вважаємо, що освітня діяльність занурює особистість у таке спеціально створене середовище, яке забезпечує керований вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на її розвиток. Під фактором ми розуміємо певний чинник або рушійну силу якогось процесу та явища, на основі чого відбувається певна зміна. Означене дозволило розглядати освітній процес у підготовці інженерів-аграрників з позиції формування особистості на основі створення інтегративного середовища із певних факторів, що впливають на формування дослідницької компетентності.

Проведений аналіз закордонного досвіду підготовки інженерів дозволив встановити [3], що одним із головних чинників якісного формування дослідницької компетентності майбутнього фахівця є послідовна (поетапна) підготовка творчої особистості фахівця, тісна співпраця з виробництвом, наявність сучасної матеріально-технічної бази. Тому вважаємо, що основним завданням методичної системи у формуванні дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю є створення і реалізація інтегрованого та поетапно-діяльнісного освітнього середовища.

Підготовка фахівців інженерних спеціальностей у закладах вищої освіти у провідних країнах світу передбачає тісну співпрацю з науковими установами і виробництвом, що прискорює впровадження винаходів у промисловість і реалізацію наукового потенціалу країни [3]. Вивчений нами досвід дозволяє стверджувати, що проблема формування дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю може бути вирішена за умови використання інтегративного підходу у професійній підготовці вказаних фахівців, що передбачає цілеспрямоване та правильне об'єднання факторного впливу вищого закладу освіти, науки, наукових та виробничих установ. Таке об'єднання для у підготовці інженерів має здійснюватися у межах чітко визначених рамок взаємодій (рис. 1):

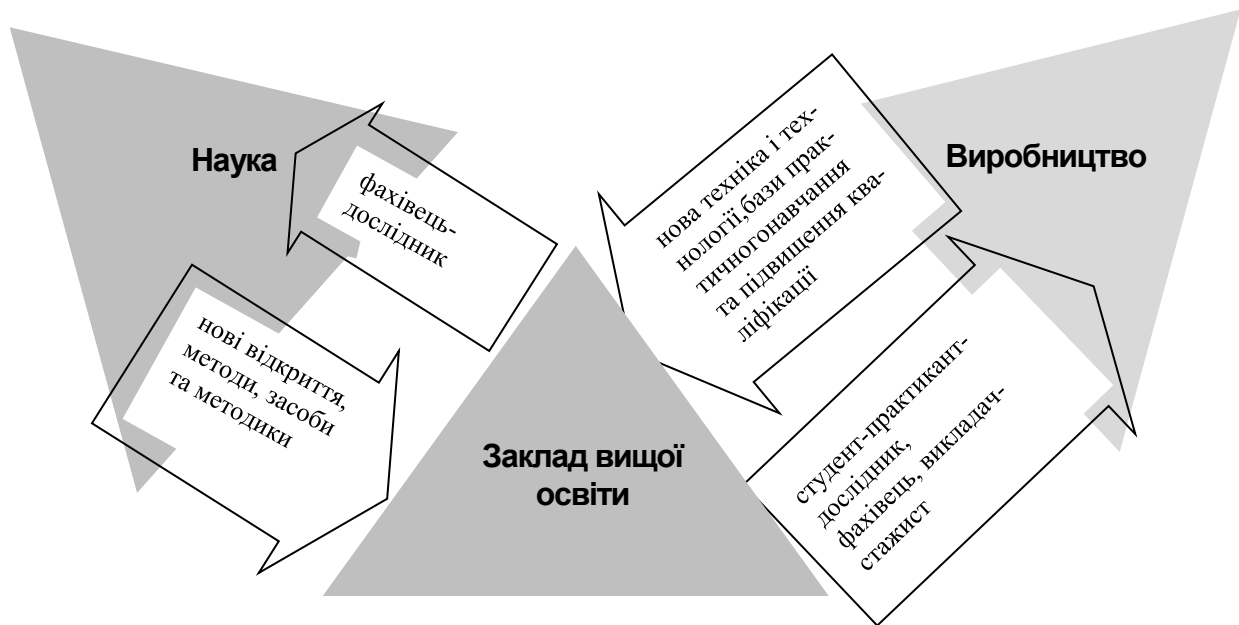

Рис. 1. Інтеграційні зв'язки у підготовці інженерів аграрного профілю

- основним завданням *виробництва* у забезпеченні підготовки інженерів є створення умов для роботи студента і викладача (навчальної роботи) з новою технікою та технологіями у межах виконання професійних, дослідницьких та проектувальних завдань, виступаючи у ролі баз практичного навчання та підвищення кваліфікації;
- основним завданням *закладу вищої освіти* є забезпечення виробничих і наукових установ студентами-практикантами-дослідниками, фахівцями, фахівцями-дослідниками, викладачами-стажистами;
- основним завданням *науки* у забезпеченні підготовки інженерів є своєчасне втілення у освітній процес нових відкриттів, методів, засобів та методик.

Отже, інтегроване освітнє середовище у формуванні дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю об'єднується у собі трьома основними факторами – науковим, виробничим та навчальним. Спираючись на отримані результати дослідження, було змодельовано концептуальну структурну модель інтегрованого освітнього середовища у формуванні дослідницької компетентності інженерів-аграрників (рис. 2), яка включає:

- *фактор виробництва* складають агропромисловий комплекс та сільськогосподарське машинобудування з усіма своїми провідними підприємствами, організаціями, товариствами, які виступають у ролі носіїв сучасних прогресивних технологій, замовників інженерних кадрів, базами для практичного навчання студентів з організацією їх дослідницької роботи та базами стажування викладачів;
- *фактор наукових інновацій* наповнює база наукових досліджень і розробок, мережа наукових та науково-дослідних установ, які співпрацюють із закладами вищої освіти у межах організації практичного навчання, залучення студентів та викладачів до дослідницької діяльності, обміну досвідом та напрацюваннями;
- *фактор навчального закладу* наповнюють елементи організації навчального процесу, які націлені на чітке відображення особливостей виробничих процесів та наукових досягнень.

З метою виокремлення складових дослідницької діяльності інженера аграрного профілю на основі проведеного аналізу національної і європейської рамок кваліфікацій [5, 8], типових професійних завдань, обов'язків та повноважень для певних посад інженерів, результатів опитування роботодавців та існуючої освітньої практики нами

було виділено три види інженерної дослідницької діяльності залежно від мети і характеру:

- *аналітико-інноваційна* дослідницька діяльність інженера спрямована на розв'язання професійних задач і проблем у певній галузі на основі проведення досліджень або здійснення інноваційних розробок, що характеризується невизначеністю умов і вимог та передбачає планування і проведення досліджень, узагальнення та інтерпретацію їх результатів;
- *професійно-розвивальна* дослідницька діяльність інженера спрямована на розв'язання професійних задач і проблем у процесі професійного розвитку та самонавчання на основі проведених досліджень, що передбачає оновлення та інтеграцію знань в умовах недостатності інформації або при виникненні певних суперечливих умов;
- *наукова* дослідницька діяльність інженера спрямована на розв'язання професійних наукових задач для отримання нового наукового результату шляхом проведення досліджень та здійснення наукових розробок.

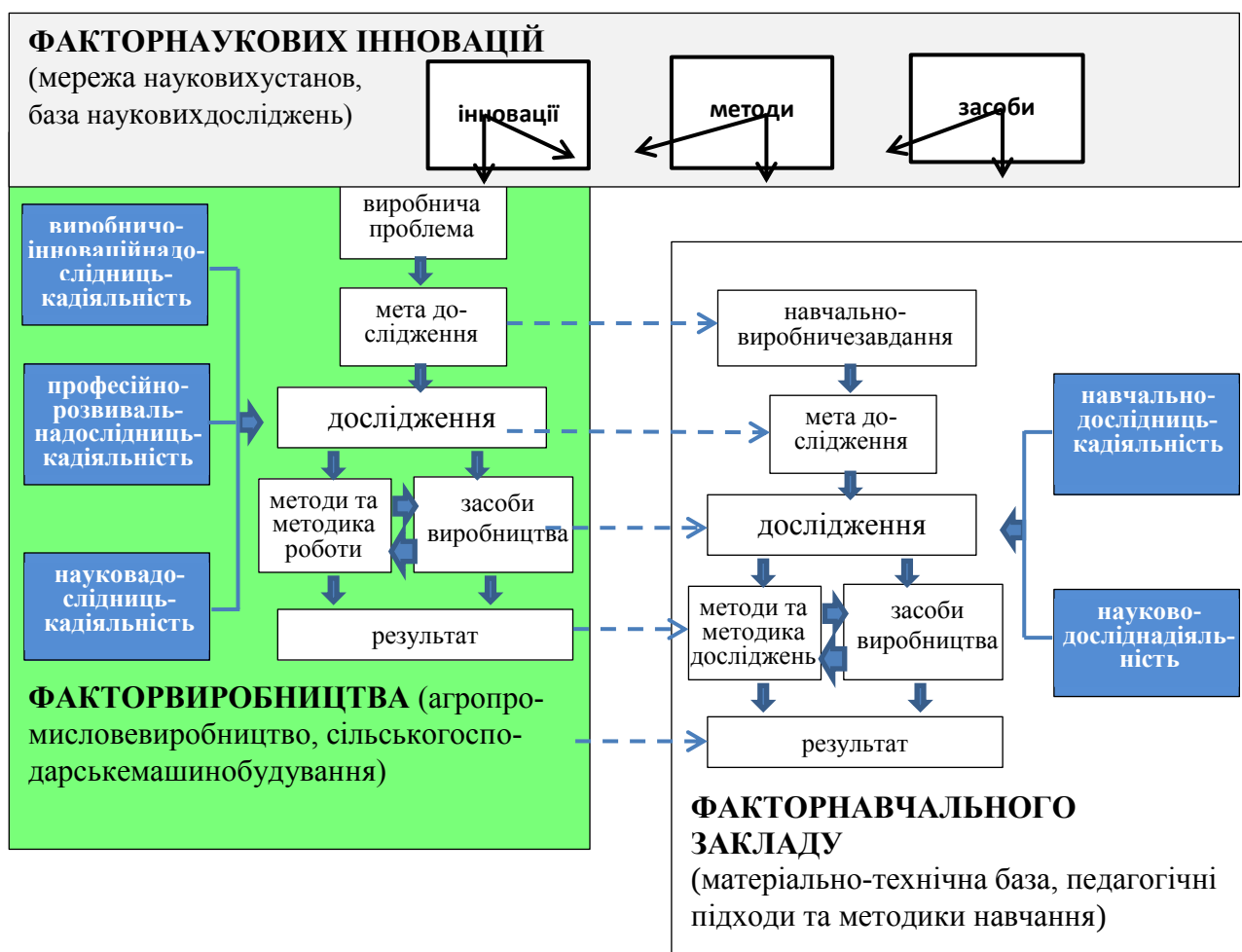

Рис. 2. Концептуальна структурна модель інтегрованого освітнього середовища у формуванні дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю

Попередньо проведені дослідження показали [2], що в основі формування дослідницької компетентності майбутніх інженерів аграрного профілю лежить реалізація методичної системи навчання, що зорієнтована на дослідницьку підготовку студента

та формування творчої та вмотивованої особистості фахівця. Така методична система створює для студента поетапно-діяльнісне освітнє середовище, занурюючись у яке майбутній інженер-аграрник стає учасником послідовних навчальних дій, що спрямовані на вирішення виробничих завдань і дозволяють поступово формувати його дослідницьку компетентність, починаючи від відтворення і досягаючи творчого рівня. Поетапно-діяльнісне освітнє середовище ми розглядаємо як комплекс умов, спрямованих на забезпечення оптимальних параметрів функціонування методичної системи формування дослідницької компетентності, шляхом поєднання всіх її складових, а саме, підсистем, компонентів та елементів. Всі складові методичної системи мають поєднуватися між собою цілісно і органічно, характеризуються структурністю, стабільним станом, поведінкою, стійкістю, розвитком, адаптацією та взаємним доповненням.

Організація поетапно-діяльнісного освітнього середовища у межах функціонування методичної системи формування дослідницької компетентності інженерів-аграрників, як певна підсистема, має складатися з таких взаємопов'язаних компонентів (рис. 3): Цільовий компонент включає у собі цілі навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи студентів на кожному із етапів навчання. Змістовий компонент складається із вимог та процедур відбору змісту навчання з орієнтацією на організацією навчального процесу з опорою на принципи навчання. Діяльнісний компонент включає у собі завдання та процедури формування мотивації студентів до навчальної роботи, вимоги до відбору та застосування методів, форм і засобів навчання на різних рівнях навчальної діяльності під час виконання студентами дослідницьких завдань. Контрольно-корегуючий компонент наповнюють методи і засоби діагностики навчальних досягнень студентів.

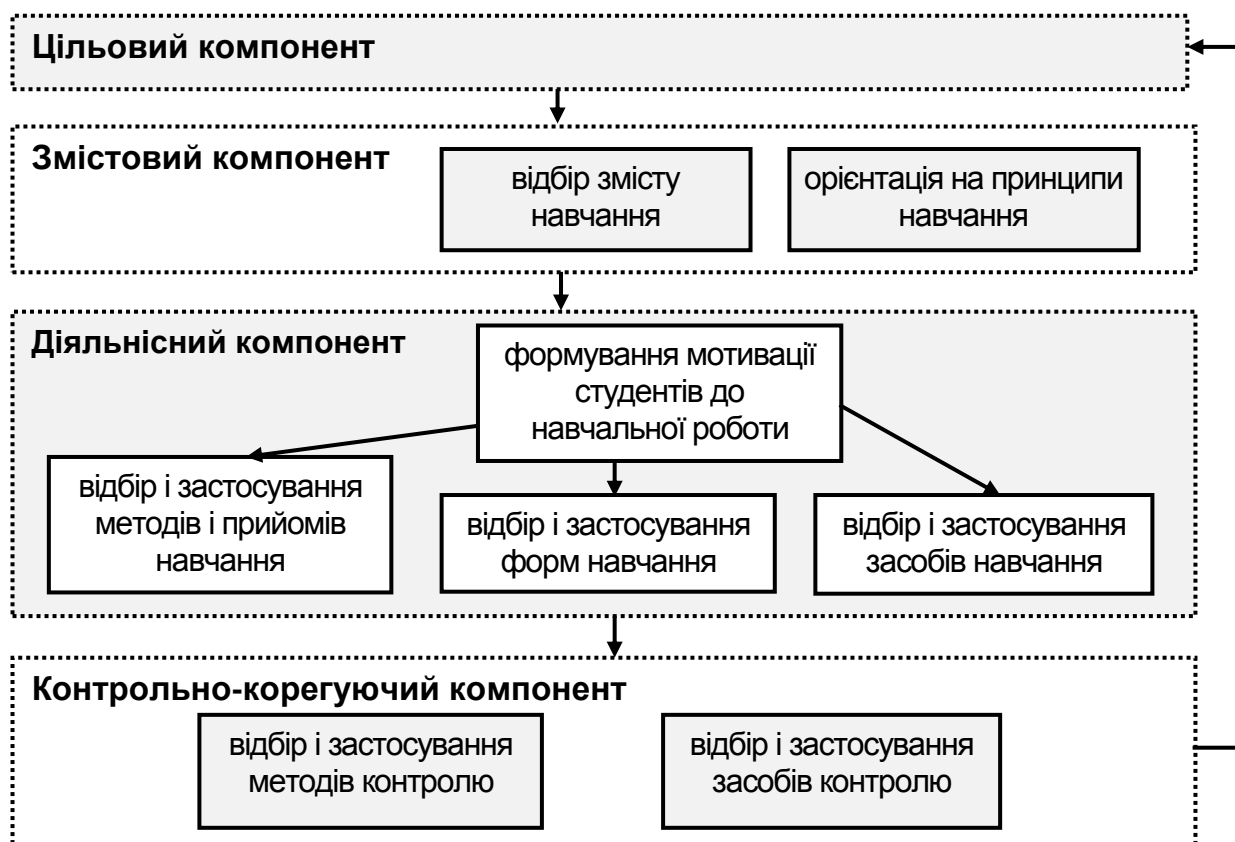

Рис. 3. Концептуальна модель поетапно-діяльнісного освітнього середовища у підготовці інженерів аграрного профілю

Створення і реалізація поетапно-діяльнісного та інтегрованого освітнього середовища вимагає від аграрних закладів вищої освіти виконання таких першочергових завдань:

- опори на сучасні вимоги та стандарти;
- врахування у змісті та методах навчання реальної виробничої інженерної діяльності в агропромисловому виробництві, тенденцій та фактів розвитку науки, техніки, економіки та виробництва;
- формування системи партнерства науковими та виробничими організаціями та установами;
- цілеспрямованого орієнтування студентів на виконання ними навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи, в основі яких нові інноваційні виробничі та наукові розробки;
- цілеспрямованої та поступової організації навчання студентів з поетапним виконанням ними навчальних дій та операцій, спрямованих на розвиток навчальної діяльності, у межах навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи;
- забезпечення оптимальних параметрів функціонування всіх складових методичної системи формування дослідницької компетентності;
- розробки необхідних засобів для організації поетапного формування дослідницької компетентності.

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, на основі аналізу наукових праць та власних теоретичних досліджень було обґрунтовано концепцію розробки та реалізації інтегрованого та поетапно-діяльнісного освітнього середовища у дослідницькій підготовці інженерів аграрного профілю, які у подальшому будуть реалізовані у розробці методичної системи навчання. Спираючись на отримані результати досліджень, вважаємо пріоритетним напрямом подальшої роботи вивчення проблеми удосконалення освітніх процесів у напрямі розвитку методик навчання, спрямованих на формування дослідницької компетентності фахівця.

Список використаних джерел

1. Белкіна С. Д. Формування дослідницької компетентності майбутніх інженерів у процесі викладання навчальних дисциплін циклу природничо-наукової підготовки / Професійна освіта. Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2015. №3. С.19-25.
2. Буцик І.М. Методична система формування дослідницької компетентності інженерів аграрного профілю // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Миколаїв, 2017. Вип. 3(58) С. 50-54.
3. Буцик І.М. Особливості світового освітнього досвіду у формуванні дослідницької компетентності інженерів // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Миколаїв, 2017. Вип. 4(59). С. 99-104.
4. Васюк О. В. Формування професійної спрямованості майбутніх соціальних педагогів: монографія. Київ–Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2014. 336 с.
5. Ганф Г. Методичні рекомендації щодо зіставлення кваліфікацій з Національною рамкою кваліфікацій України. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Final%20Guidelines%20referencing%20Ukraine_UKR.pdf. Назва з екрана. Дата звернення: 02.03.2018 р.
6. Головин Н. М. Формування дослідницьких умінь з дисциплін природничо-математичного циклу в студентів агротехнічного інституту в процесі фахової підготовки: автореф. дисерт. канд. пед. наук: 13.00.04 / Тернопільський нац. пед. університет ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2007. 20 с.

7. Горшкова О. О. Подготовка студентов к исследовательской деятельности в контексте компетентностно-ориентированного инженерного образования: дис... д. пед. наук: 13.00.08. /Москва, 2017. 394 с.

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>.—Назва з екрана. Дата звернення: 02.03.2018 р.

9. Салямова Д. Р. Стимулирование развития научно-исследовательской деятельности в высшем учебном заведении: дис. ... канд. эконом. наук: 08.00.05 / Москва, 2009. 210 с.

References

1. Byelkina, S.D. (2015). Formuvannya doslidnyts'koyi kompetentnosti maybutnikh inzheneriv u protsesi vykladannya navchal'nykh dystsyplin tsykladu pryrodnycho-naukovoyi pidhotovky. [Formation of research competence of future engineers in the process of teaching subjects cycle of natural-scientific training]. Profesiyna osvita. Naukovi zapysky. Seriya: pedahohika, vol.3, P.19-25.

2. Butsyk, I.M. (2017). Metodychna systema formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti inzheneriv aharnoho profilu. [Methodical system of formation of research competence of engineers of agrarian profile]. Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O.Sukhomlynskoho, Mykolaiv, vol. 3(58) – P. 50-54.

3. Butsyk, I.M. (2017). Osoblyvosti svitovoho osvitho dosvidu u formuvanni doslidnytskoi kompetentnosti inzheneriv. [Features of the world educational experience in the formation of research competence of engineers]. Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O.Sukhomlynskoho, Mykolaiv, P. 99-104.

4. Vasiuk, O.V. (2014). Formuvannia profesiinoi spriamovanosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv. [Formation of professional orientation of future social pedagogues]. Kiev–Nizhyn: PP Lysenko M. M., 336 p.

5. Hanf, H. Metodychni rekomendatsi shchodo zistavlennia kvalifikatsii z Natsionalnoiu ramkoiu kvalifikatsii Ukrainy. [Methodical recommendations for the matching of qualifications with the National qualifications framework of Ukraine]. [Electronic resource]: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Final%20Guidelines%20referencing%20Ukraine_UKR.pdf.

6. Holovyn, N.M. (2007). Formuvannia doslidnytskykh umin z dystsyplin pryrodnycho-matematychnoho tsykladu v studentiv ahrotekhnichnoho instytutu v protsesi fakhovoi pidhotovky. [Formation of research skills in the disciplines of naturally-mathematical cycle in students of agricultural and technical Institute in the training process]. avtoreferat dysertatsii na здобуття наукового ступеня кандыдата педагогичныkh наук: 13.00.04; Ternopil'skyi nats. ped. universytet im. Volodymyra Hnatiuka. Ternopil, 20 p.

7. Gorshkova, O.O. (2017), Podgotovka studentov k issledovatel'skoy deyatel'nosti v kontekste kompetentnostno-orientirovannogo inzhener'nogo obrazovaniya. [Preparation of students for research activities in the context of competence-oriented engineering education]. doc.ped.n., Moscow, 394 p.

8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. № 1341 «Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii». [On approval of National qualifications framework] [Electronic resource]: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>.

9. Salyamova, D.R. (2009), Stimulirovanie razvitiya nauchno-issledovatel'skoy deyatel'nosti v vysshem uchebnoy zavedenii. [Encourage the development of research activities in higher education].: dis. ... kand. ekonom. nauk. Moskva, 210 p.

СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ И ПОЭТАПНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНЖЕНЕРОВ-АГРАРНИКОВ

И. М. Буцык

Аннотация. В статье поданы основные требования к построению методической системы формирования исследовательской компетентности инженера аграрного профиля, смоделированы концептуальные структурные модели интегрированного и поэтапно-деятельностного образовательных сред в формировании исследовательской компетентности инженеров-аграрников, охарактеризованы факторы производства, научных инноваций и учебного заведения, описаны аналитико-инновационная, профессионально-развивающая и научная инженерная исследовательская деятельность.

Ключевые слова: исследовательские компетентность, методическая система, инженер аграрного профиля, интеграция, деятельность.

THE STRUCTURE MODEL OF INTEGRATED AND STAGE-ACTIVITY EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN RESEARCH PREPARATION OF AGRICULTURAL PROFILE ENGINEERS

I. M. Butsyk

Abstract. The article highlights the basic requirements for the construction of a methodological system for the formation of research competence of the agricultural profile engineers, modeled conceptual structural models of integrated and stage-active educational environments in the formation of research competence of the agricultural profile engineers, the factors of production, scientific innovations and educational institutions are described, described analytical and innovative, professional-developing and scientific engineering research activity.

Key words: research competence, system, methodical system, agrarian profile engineer, integration, activity.

UDC 17:2-46:364.6

MAN AND SOCIETY: PECULIARITIES OF SOCIAL WORK WITH DISABLED PEOPLE AND PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS

I.I.VAKULYK, PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Classical Languages,

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv)

E-mail: vakulyk@ukr.net

Abstract. Describes the features of the complex mechanism of state social policy in the context of the European discourse. The main attention is paid to the problem of social adaptation of people with disabilities and people with special needs. Thus, social work with people with special needs should be aimed at adaptation the public, not the person with needs, to life in society.

Time of culture is the eternal theme of relations between traditions and the innovation. That is why every historical epoch solved these issues its own way, covering the whole range of cultural activities. According to Aristotle, the main «virtues» are wisdom, prudence, justice. Philosopher Bertrand Russell among the most essential virtues pointed out the optimism, courage (as the ability to defend your beliefs), and intelligence. At the